

Vergaderjaar 2012–2013

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

D

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE, DE MINISTER VAN DEFENSIE EN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 januari 2013

Met deze brief wordt u geïnformeerd over de stand van zaken van de geïntegreerde politietrainingsmissie en over de algemene politieke ontwikkelingen in Afghanistan in de maanden oktober, november en december 2012. Dit is een vervolg op de stand van zakenbrief van 17 oktober 2012. (Kamerstuk 27 925, nr. 467). De brief gaat verder conform de toezegging aan uw Kamer dieper in op de kwestie rond de buiten Kunduz geplaatste agenten.

De aan uw Kamer toegezegde tussentijdse evaluatie van de geïntegreerde politietrainingsmissie zal in februari 2013 worden gestuurd. Hierin worden ook de jaarlijkse resultaatmeting en de toegezegde tussenbalans opgenomen.

Algemene ontwikkelingen

Transitieproces

Het transitieproces in Afghanistan gaat gestaag voort. Op 31 december 2012 kondigde president Karzai de vierde tranche aan, bestaande uit 52 districten. Ook het district Khanabad in Kunduz maakt deel uit van de vierde tranche. Van de 34 Afghaanse provincies zijn nu 23, waaronder Kunduz, qua veiligheid geheel onder de verantwoordelijkheid van de Afghanen.

Tot nu toe is de veiligheidssituatie in de gebieden die aan het Afghaanse leger en de politie (ANSF) zijn overgedragen onveranderd. De uitdagingen blijven echter aanzienlijk: de opstandelingen vormen nog steeds een aanmerkelijke dreiging, corruptie en capaciteitsgebrek in zowel leger als politie blijven een probleem en de civiele taakvervulling van de politie blijft een punt van aandacht. Het komende jaar zullen de ANSF hun positie verder moeten versterken en zich moeten voorbereiden op zelfstandig

optreden na 2014. Ondersteuning en begeleiding van de internationale gemeenschap blijft cruciaal, zoals onlangs nog is onderstreept tijdens de NAVO bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken op 4 en 5 december 2012.

Met het einde van de transitie in zicht is de NAVO bezig met de planning voor de nieuwe missie na 2014. Conform de afspraken die tijdens de Chicago-top zijn gemaakt zal deze missie ter ondersteuning van de ANSF zijn gericht op training, advisering en bijstand. De regering bepleit aansluiting bij de Afghaanse behoeften, verduurzaming van de gedane inspanningen en aandacht voor het versterken van de civiele politie. Vooral op dit laatste punt streeft Nederland naar nauwe samenwerking van de NAVO met de EU en de VN.

De *International Police Coordination Board* (IPCB) in Kaboel kan hierbij een belangrijke rol vervullen. Op dit moment werkt de IPCB samen met de Afghaanse regering aan concrete plannen voor de versterking van de politiesector in Afghanistan. De recent benoemde minister van Binnenlandse Zaken, Generaal Patang, heeft direct na zijn aantreden de uitwerking van de tienjarige toekomstvisie van de Afghaanse politie ter hand genomen door binnen de IPCB extra aandacht te vragen voor het onderwerp *community policing*. Nederland ondersteunt deze oproep van harte en neemt deel aan de IPCB werkgroep over dit onderwerp. Toenemend Afghaans «ownership» is voor Nederland een leidend uitgangspunt.

In de aanloop naar het einde van het transitieproces wordt door een aantal landen de troepensterkte aangepast aan de taken en is begonnen aan een gefaseerde terugtrekking. Zo heeft Frankrijk al een aantal troepen teruggetrokken en hebben de regeringen van het Verenigd Koninkrijk en Duitsland troepenreducties aangekondigd voor 2013.

Het voornemen van de Duitse regering om het troepenaantal in 2013 terug te brengen van 4900 tot 3300 moet nog worden bekrachtigd door het Duitse parlement. Afhankelijk van hoe de reducties zullen uitpakken, zullen deze consequenties hebben voor de geïntegreerde politietrainingsmissie. De regering bezint zich op de gevolgen voor Nederland. De Kamer zal hierover tijdig worden geïnformeerd.

Politieke ontwikkelingen

De afgelopen periode zijn voorzichtige stappen gezet in het verzoeningsproces. Frankrijk en de VN proberen de verschillende partijen nader tot elkaar te brengen. In december vond in Chantilly een bijeenkomst plaats waarbij enkele Taliban-vertegenwoordigers gesprekken voerden met o.a. afgevaardigden van de Afghaanse regering en vertegenwoordigers van etnische groeperingen uit Noord-Afghanistan. De VN bereidt verder gesprekken voor die in Ashkabat zullen plaatsvinden. Het gaat hierbij voornamelijk nog om verkennende gesprekken (*talks for talks*). Opmerkelijk is de positieve grondhouding die recentelijk door Pakistan aan de dag werd gelegd ten aanzien van samenwerking met Afghanistan op dit dossier. Afghaanse vertegenwoordigers van de *High Peace Council* bezochten Pakistan in november 2012; beide landen werken nu aan een *roadmap* naar vrede.

Op alle fronten is merkbaar dat de Afghaanse regering zich in toeneemende mate bewust is van haar verantwoordelijkheid voor het welslagen van het transitieproces en de verdere stabilisering en ontwikkeling van Afghanistan. De *Independent Election Commission* (IEC) heeft afgelopen november de verkiezingsdatum vastgesteld op 5 april 2014. President

Karzai heeft opnieuw bevestigd dat de presidentsverkiezingen, conform de grondwet, in dat jaar zullen worden gehouden en dat hij zich, eveneens conform de grondwet, niet voor een derde termijn herkiesbaar zal stellen. In de aanloop naar deze datum moet echter nog veel werk worden verricht door de Afghaanse autoriteiten.

De Afghaanse overheid heeft de Tokio-afspraken van juli 2012 uitgewerkt en is nu doende deze uit te voeren. Dit betreft vooral corruptiebestrijding, financieel beheer en vergroting van effectiviteit van hulpdiensten. De grote uitdaging voor Afghanistan de komende tijd zal zijn om de eerder opgestelde plannen om te zetten in concrete, effectieve maatregelen en om geleidelijk minder te leunen op de internationale gemeenschap. Nederland zal de Afghaanse overheid in dit proces ondersteunen en waar nodig wijzen op haar verantwoordelijkheden.

Veiligheid

Het aantal geweldsincidenten is in 2012 licht gedaald ten opzichte van 2011. Verreweg het meeste geweld was gericht tegen Afghaanse veiligheidstroepen, die steeds meer de rol van ISAF overnamen. De relatief licht bewapende en veelal ongepantserde Afghaanse troepen zijn een makkelijker en ook steeds talrijker doelwit dan ISAF.

In Kunduz is het aantal geweldsincidenten in 2012 ten opzichte van 2011 in zeer beperkte mate gestegen. Deze lichte toename is waarschijnlijk te wijten aan de uitbreidende aanwezigheid van lokale veiligheidstroepen, juist in gebieden waar de opstandelingen relatief sterk aanwezig zijn.

Verloop van de geïntegreerde politietrainingsmissie

De Koninklijke Marechaussee (KMar), politiefunctionarissen, justitie-experts en militairen hebben in het kader van de geïntegreerde politietrainingsmissie meerdere opleidingen verzorgd. De POMLTs zijn inmiddels actief in vier van de zeven districten in Kunduz. In Kaboel ondersteunen Nederlanders bij EUPOL en de NAVO deze werkzaamheden op het nationaal strategisch niveau voor het midden en hoger kader. Ook het rechtsstaatontwikkelingsprogramma verloopt naar wens.

De minister van Defensie heeft voor de Kerst een kort bezoek gebracht aan de geïntegreerde politietrainingsmissie, waarbij zij onder meer de Nederlandse militairen in Kaboel, Mazar-e-Sharif en Kunduz ontmoette.

Ook vonden de afgelopen periode bezoeken plaats aan de Nederlandse missie door de Commandant van de NAVO *Rule of Law* missie in Afghanistan en het adviseursteam van Commandant ISAF. Zij namen met belangstelling kennis van het geïntegreerde karakter van de missie in Kunduz. In november 2012 bracht verder dhr. Haber, de *Civilian Operations Commander* van de EU, een bezoek aan Kunduz. Hij sprak onder meer met het EUPOL-personeel en woonde de geïntegreerd uitgevoerde scenariotrainings bij (zie bijlage voor de beschrijving van deze training). De heer Haber was positief over dit gezamenlijke initiatief en noemde het een voorbeeld dat bredere navolging verdient.

Training en mentoring van civiele politie

In het licht van het voortgaande transitieproces en de daarmee gepaard gaande veranderende rol van de geïntegreerde politietrainingsmissie is de afgelopen periode extra aandacht besteed aan de verduurzaming van de activiteiten. Zo is begonnen met geïntegreerde praktijkoefeningen met deelnemers uit de gehele justitieketen. Nederlandse politiefunctionarissen

in EUPOL Kunduz hebben een nieuwe vorm van training geïntroduceerd: de scenariotrainingsmissie. Dit houdt in dat alle onderdelen van de geïntegreerde politietrainingsmissie een gezamenlijke praktijktraining verzorgen, waarbij aan de hand van geïntegreerde scenario's de hele keten van werkzaamheden van politie en justitie aan de orde komt. In 2013 en 2014 zal de scenariotrainingsmissie ook in vijf provincies buiten Kunduz worden toegepast in het kader van het *Cooperation Police Prosecutor Programma* (CoPP) van EUPOL en GIZ.

De Nederlandse politiefunctionarissen binnen EUPOL hebben de afgelopen periode een nieuw mentoringmodel ontwikkeld voor het midden en hoger kader van de AUP. Evenals de scenariotrainingsmissie is dit model positief door het EUPOL leiderschap in Kaboel ontvangen; het model wordt eveneens komend jaar in andere EUPOL *Field Offices* geïmplementeerd.

De missie heeft verder geïnvesteerd in de overdracht van kennis en ervaring aan de Afghaanse collega's. De missie heeft met de politieleiding in Kunduz voorbereidingen getroffen om een Afghaanse training en mentoring team (ATMT) te formeren, die zelfstandig de door Nederlandse POMLTs gegeven training en begeleiding kan bieden. Daarnaast is in november een *Police Advisory Team* (PAT) begonnen om in nauwe samenwerking met EUPOL het AUP management in Kunduz te adviseren op het gebied van algemene politiemangementtaken, zoals logistiek, verbindingen en personeel.

In november 2012 is de provinciale politiecommandant Qatra opgevolgd door generaal Khalil Andarabi. De kennismaking met de geïntegreerde politietrainingsmissie verliep soepel; hij zei de goede samenwerking van zijn voorganger met de missie te willen voortzetten.

De activiteiten van de geïntegreerde missie zullen de komende periode nog meer dan voorheen in het teken staan van verduurzaming en Afghanisering. De missie zal alle kansen benutten om ervoor te zorgen dat de Nederlandse inspanningen na 2014 beklijven en dat de Afghaanse autoriteiten zo goed mogelijk zijn voorbereid op hun taken.

Agenten buiten Kunduz

In de vorige stand van zakenbrief is de Kamer geïnformeerd over onvolkomenheden in het plaatsingsproces van door Nederland opgeleide Afghaanse agenten en onderofficieren. Zoals aangekondigd is langs verschillende lijnen informatie boven tafel gehaald. In samenwerking met de Afghaanse autoriteiten zijn op twee na alle buiten de provincie geplaatste agenten en onderofficieren getraceerd. Het betreft 32 agenten en 59 onderofficieren. Acht agenten en zeventien onderofficieren zijn niet langer werkzaam bij de AUP.

Zoals aan uw Kamer gemeld is in reactie op de berichten over plaatsingen buiten Kunduz de Nederlandse betrokkenheid bij de onderofficiersopleiding opgeschort. Omdat er geen duidelijkheid was over de plaatsing na de opleiding heeft de missie in de rapportageperiode geen onderofficiersklassen begeleid. De missie heeft wel de basisopleiding voor twee klassen van AUP-agenten en een klas met vrouwelijke agenten begeleid, omdat door de Afghaanse plaatsingsautoriteiten is herbevestigd dat deze agenten na hun opleiding binnen Kunduz zouden worden geplaatst. In het kader van de transitie zijn de Afghaanse autoriteiten in toenemende mate verantwoordelijk voor de opleiding en plaatsing van agenten. Hierbij maken zij een eigen afweging. De Nederlandse regering verwelkomt deze

ontwikkeling en zal in overleg met de Afghaanse autoriteiten de Nederlandse inspanning ter plaatse zo goed mogelijk daarop blijven afstemmen.

Medio 2013 zal de basisopleiding van agenten en onderofficieren op het opleidingscentrum in Kunduz (Police Training Center – PTC) geheel zelfstandig door de Afghanen worden gegeven. Tot die tijd zullen Nederlandse KMar-trainers zich toeleggen op het begeleiden van Afghaanse trainers op het PTC; zij staan niet meer zelf voor de klas. Daarnaast zal de geïntegreerde politietrainingsmissie op verzoek van Duitsland KMar-trainers inzetten voor het mentoren van de Afghaanse staf, die medio 2013 de leiding van het PTC in Kunduz van Duitsland zal overnemen. Op deze wijze kan gezamenlijk worden gewerkt aan een verantwoorde overdracht van het PTC aan de Afghaanse autoriteiten in 2013.

Rechtsstaatontwikkelingsprogramma

Het rechtsstaatontwikkelingsprogramma begint concrete vruchten af te werpen. Door de verschillende trainingen en gezamenlijke oefeningen die door de missie worden georganiseerd, komt de samenwerking tussen de verschillende spelers binnen de justitiële keten verder op gang. Het functioneren van het justitie coördinatie-overleg, waar alle Afghaanse justitiepartners met elkaar overleggen, is verbeterd; het overleg komt nu maandelijks bijeen.

Ook de positie van de advocaten in Kunduz is versterkt. Er zijn momenteel 65 advocaten in Kunduz actief, onder wie zeven vrouwen. Bij de start van de missie waren er achttien ingeschreven advocaten, onder wie geen enkele vrouwelijke advocaat. Met steun van Nederland heeft de provinciale afdeling van de Afghaanse Orde van Advocaten, AIBA, als eerste lokale afdeling de bevoegdheid gekregen om zelf het advocatenexamen af te nemen voor kandidaten in Kunduz en omliggende provincies. Hierdoor wordt met name de toegang van vrouwelijke studenten tot de advocatuur bevorderd, aangezien zij vaak niet zonder begeleiding kunnen reizen.

De plaatselijke informele conflictbeslechting heeft een impuls gekregen door een door Nederland gesteund project waarin zogenaamde *peace councils*, vaak bestaande uit dorpsoudsten, worden getraind en bij hun conflictbeslechting worden bijgestaan door juridisch geschoolde adviseurs. Zij hebben in de rapportageperiode ongeveer 80 conflicten behandeld. Het gaat om civiele zaken op het gebied van familie- en eigendomsrecht; strafrechtzaken worden naar de formele rechter doorverwezen. Deze conflictbemiddeling versterkt de link tussen informele en formele rechtsinstellingen, met als positief neveneffect dat informele bemiddelaars meer kennis opdoen van en vertrouwd raken met belangrijke rechtsbeginselen en mensenrechten. Ook krijgen Afghaanse burgers hierdoor betere toegang tot het formele en informele recht.

De bijlage¹ van deze brief bestaat uit drie delen. Deel 1 gaat dieper in op de belangrijkste algemene (politieke) ontwikkelingen in Afghanistan. Deel

¹ Ter inzage gelegd op de afdeling Inhoudelijke ondersteuning onder griffie nr. 147778.07

2 gaat in op de resultaten van de Nederlandse geïntegreerde politietrainingsmissie en deel 3 besteedt aandacht aan de organisatorische aspecten van de missie.

De minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

De minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten

De minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen